

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

Sect. 2. Quomodo contrabantur Sponsalia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

faciem velarent, dum viris dabantur *c. nec illud.*
30. q. 5. Inde licet nuptiæ & matrimonium in
 jure plerumque confundantur, *ut tot. tit. ff. de*
usu nuptiarum. tamen etiam hodie *nuptiarum* no-
 mine propriè illa sollemnitas, & pompa externa
 magis, quàm contractus ipse matrimonialis in-
 telligitur, quo sensu tempore Adventûs &
 Quadragesimæ nuptiæ prohibentur, id est,
 pompa nuptialis, non verò ipse matrimonialis
 contractus, si absque sollemnitate privatim ex
 causa instituat, *c. 3. de ferijs.*

SECTIO II.

Quomodo contrahantur Sponsalia de
 futuro?

SUMMARI A.

1. *Definitio Sponsalium.*
2. *Ad contrahenda requiritur mutuus consensus sal-
 tem implicitus.*
3. *Promissio gratuita non constituit sponsalia.*
4. *Sponsalia inter absentes contrahi possunt per lit-
 teras vel Procuratorem.*
5. *Procurator ad Sponsalia & Procurator ad alia
 negotia per tria differunt.*
6. *Parochus & testes non sunt de substantia sed de
 probatione Sponsalium.*
7. *De Arrhis vel pœna an Sponsalibus addi pos-
 sint.*
8. *Circumstantia indicant, quando sola taciturni-
 tas vel simplex acceptatio constituat Sponsalia.*
9. *Simplex promissio ante revocationem semper
 valet.*

10. Promittens matrimonium amicis Tutia habentibus mandatum obligatur, sin minus non obligatur.
11. Verba: nullam aliam ducam nisi te, quid faciant?
12. Partem resilientem potest compellere Ecclesia.
13. Virginem fidei promissione seducens tenetur eam ducere.
14. Notabiliter eminentioris status fidei (secus est, si verè & scienter) promittens potest se redimere pecuniaria compensatione.

Jurisconsultus in L. 1. ff. de sponsalibus. definit sponsalia, quod fiat: mentio & repromissio futurarum nuptiarum, idem pro certo tenendum est:

Ad sponsalia constituenda necessario requiri, mutuum & reciprocum consensum, viri & feminae super futuris nuptiis, nec sufficere, si tantum pars promittat, sine repromissione saltem implicita alterius, nec ex promissione unius alteri quæri obligationem, nisi & ipsa promiserit, quia promittens non censetur se aliter obligare, quàm secundum naturam sponsalium, & sub tacita conditione, si etiam altera pars promittat.

Potest quidem aliquando fieri promissio ab una parte alteri merè gratuita, & sine conditione repromissionis, ut si dives aliquis feminae sibi in gravi morbo fideliter servientis pro remuneratione promittat matrimonium, cum utique in ipsius sit potestate, vel simpliciter vel sub conditione se obligare, dummodo constet

Ita de hac sua voluntate & femina non renuat, sed saltem tacendo acceptet talem promissionem. Interim tamen ista promissio gratuita non habebit vim & effectum Sponsalium, unde si femina ex sua parte etiam post acceptam promissionem nolit contrahere matrimonium, ad id compelli non poterit, quia tantum habuit virum sibi obligatum, ipsa verò ex defectu repromissionis obligata non fuit, sicut si donationem aliquam merè gratuitam acceptasset. Item ex tali promissione non nascitur impedimentum *publicæ honestatis*, sicut ex sponsalibus, quo minus mortuâ feminâ, cui promissio facta est, soror ejus à viro promittente in uxorem, vel e contra mortuo viro ejus frater à femina in matrimonium accipi possit.

4 Certum est II. sponsalia non tantum inter presentes, sed etiam absentes contrahi posse, scilicet per litteras vel Procuratorem. Nam ad sponsalia non requiritur simultaneus formaliter consensus, sed sufficit, si is qui prior consentit, in hac sua voluntate perseveret, usque dum etiam altera pars vicissim consentiat, prout id universum in alijs quoque contractibus ut emptione, locatione &c. procedit & textus sunt in *L. ult. ff. de contrahenda empt. c. final. de Procure.*
 5 in 6. † Verum Procurator, qui ad sponsalia vel matrimonium contrahendum, & ille, qui ad alios contractus in eundem destinantur, in tribus notabiliter differunt. Primò, ut Procurator ex alijs contractibus dominum obligare possit,
 fuffit

sufficit, si generalè mandatū habeat, omnia lo-
 co domini peragendi, vel Procurator *cum libera*
administratione constitutus sit *L. Procurator*
§ 8. & seq. ff. de Procurator. Sed sponsalia vel
 matrimonium Procurator aliter contrahere
 non poterit, quàm si hoc ei nominatim & *in*
specie mandatū sit, *dict. c. ult. de Procurat.*
in 6. II. Procurator ad alia negotia constitu-
 tus ea per se tractare non tenetur, sed potest al-
 lium substituere, non verò procurator ad
 sponsalia vel matrimonium contrahendum,
 cum enim causa matrimonialis maximi sit præ-
 judicij, ad hanc tractandam persone industria
 electa censetur, & consequenter sine voluntate
 principalis alteri committi non poterit. Quod
 tamen etiam ad alia negotia valde ardua pro-
 pter eandem rationem præjudicij extendit Me-
 nochius *de præsumptionibus lib. 2. præsumptione*
§ 8. Tertiò demùm in alijs causis, si principalis
 mandatū Procuratoris revocet in ejus absentia,
 Procurator adhuc validè procedet, usque dum
 sibi de ista revocatione innotescat, *Clement. un.*
de renuntiatione L. Si mandatū 17. ff. mandati.
 At verò Procurator sponsalium vel matrimonij
 etiam in absentia revocari potest, ita, ut si do-
 minus interim pœniteat, & coram alijs prote-
 stetur, se nolle consentire in actum à Procura-
 tore gerendum, Procurator invalidè contrahat,
 licet hujus revocationis ignarus sit, quod pro
 majori matrimonij libertate ita constitutum est
in dict. c. ultimo de Procurat. in 6.

Cer-

6 Certum est III. Ad sponsalia de futuro præter consensum mutuum nullam aliam solennitatem requiri adeoque, etiam sine Parocho & testibus inita valere. Imò in sponsalibus Parochus non facillè interesse deberet, ne in ipsius præsentia partes non tantùm sponsalia, sed ipsum etiam matrimonium cum aliorum præiudicio contrahant, nam in præsentia parochi & testium etiam extra Ecclesiam & Parocho invito matrimonium contrahi posse suo loco dicemus. Interim ad futuram probationem, si fortè alterutra pars sponsalia negare vellet, utique consultum erit, vel testes adhibere, vel Scripturam desuper conficere.

7 Certum est IV. Ad libertatem matrimonij retinendam in iure statutum esse, ut sponsalibus pœna non adjiciatur, adeoque non valere tale pactum: Si mihi non nupseris, in pœnam centum sibenos dabis *c. gemma, 29. hinc* *tit. L. Tutia ff. de verborum obligationibus L. ult. Cod. de sponsalibus.* Sed non minùs certum est, in contractibus sponsalium *arrhas* intervenire posse, scilicet annulum, pecuniam, vel aliquid simile, ita ut si ille, qui *arrhas* dedit, contractum non servet, *arrhas* amittat, si verò alter, qui accepit, resiliat, duplicatas reddere teneatur, *L. arrhis & L. finali Cod. de sponsalibus.* Cum autem inter pœnam & *arrhas* nulla in effectu videatur esse differentia, nisi quod pœna tantùm promittatur, *arrhæ* verò insuper tradantur, ideò in ratione differentiæ inter utramque assignat-

assignanda omnes DD. laborant, & cum *Glos. in dict. c. gemma. Sanch. lib. 1. de matrim. disp. 35. n. 2. in fine, Laym. de sponsalibus c. 1. n. 8.* existimant præter autoritatem legis viz posse aliam convincentem rationem assignari, & ideo respondendum esse ex *L. non omnium ff. de legibus. quod non omnium, que a majoribus nostris constituta sunt, ratio reddi possit.* Verùm ut declinemus miserum refugium *dict. L. non omnium ego* soleo hanc interpretationem adhibere, videlicet, quòd non sit in obligatione circa sponsalia inter *pœnam & arrhas* differentia. sicut enim *arrha* non perduntur nec duplicatæ restituntur, si justa causa subsit non servandi contractum, & gr. propter hæresim, aut fornicationem alterius ex desponsatis *dict. L. ult. Cod. de sponsalibus.* ita etiam non obligat *pœna*, si ex justa causa à contractu discedatur. Et econtra sicut *arrha* debentur, si violatio pacti fiat, absq; justa causa, ita etiam *pœna*; quòd posterius, quamvis non omnes admittant, putantes nullo casu stipulationem *pœna* valer e, licet ex injusta causa contractus violetur. Nihilominus contrarium probabilius defenditur, cum ipso *Laym. dict. n. 8.* quia *pœna* adjectio tantum prohibita est, ne libertas matrimonij impediatur, at verò si *pœna* tantum habeat istum sensum, ut solvi debeat, si absque justa causa contractus non servetur, nihil continet contra libertatem matrimonij, cum etiam sine *pœna* non liceat recedere à contractu, nisi ex causa rationabili.

MAN. PAROCH.

S

&

& à legibus approbatâ. Porro circa ista, quæ hæcenus tanquàm *verba* præmisimus, aliquæ controversiæ occurrunt, nam,

8 *Dubitatnr I.* Cùm ad principium hujus sect. dictum sit, in sponsalibus non sufficere promissionem unius, sed necessariam esse repromissionem alterius saltem implicitam, quænam sit talis implicita repromissio, an scilicet inducatur per solam taciturnitatem ejus, cui promissio facta est, an per expressam verbalem acceptationem promissionis, an per gratiarum actionem, an per manûs porrectionem, vel annuli acceptationem? *R. I.* Cum in dubio potius liberatio, quàm obligatio inducenda sit *L. Arianus ff. de verb. oblig.* ideo ex solâ taciturnitate ejus, cui facta est promissio, ordinariè non consistit sponsalia, nisi de mente tacentis ex circumstantiis aliud colligi possit. nam licet sit Regula 43 juris in 6. *Qui tacet, consentire videtur*, tamen statim subsequitur altera, *is qui tacet, non utique fatetur, sed nec negare videtur*. Quare dicendum est, cum communiori Interpretum sententiâ, quòd consensus ex taciturnitate non sit verus & naturalis, sed tantùm præsumptus ex circumstantiis & modo agendi, quæ præsumptio in primis admittit probationem in contrarium, & deinde non habet locum in causis magni momenti, quia tacens videtur quidem consentire in sui favorem, non verò in magnum sui præjudicium, præsertim in causis matrimonij, cum jura non soleant facile libertatem

tatem matrimonialem impedire. Hinc re-
 sponderi potest brevius, quod tacens videatur
 consentire, in quantum est sibi favorabile, ut
 scilicet adhuc melius deliberare, & demum vel
 promittere vel abnegare possit, non verò ut
 mox se vicissim obligare & repromittere in-
 telligatur. *Gutierrez de matrimo. c. 3. num. 1. §*
2. R. 2. quod de taciturnitate diximus,
 idem etiam probabiliter extendi posse ad sim-
 plicem acceptationem, vel gratiarum actio-
 nem, ut scilicet tantum in sui favorem & ad ul-
 teriorem deliberationem censeatur alter acce-
 ptasse, vel gratias egisse, eo quod ob favorem
 Libertatis matrimonialis in dubio non sit faci-
 le obligatio in ducenda, ut dictum, & docet
Sancho de matrim. lib. 1. disp. 3. num. 3. § 5. In-
 terim hic præcipue ad circumstantias attenden-
 dum erit, nam si actum fuerit de sponsalibus hic
 & nunc contrahendis, v. g. in præsentia ami-
 corum, nec altera pars petierit ulteriorem dila-
 tionem vel alia verba aut signa dederit, ex qui-
 bus intentio contrahendi sponsalia declarari
 potuit, tunc etiam sola acceptatio absque ex-
 pressâ repromissione sufficit. Ratio est, quia
 promissio non potest aliter acceptari, quam
 quatenus facta est, sed præcisè facta est, cum
 hæc intentione hic & nunc contrahendi spon-
 salla, ergo hoc & non alio modo potuit accepta-
 ri. *Rosella & Sylvester in suis summis verbo Spons-*
salia num. 1. R. 3. Si tractatus de sponsali-
 bus vel matrimonio præcesserit, & mulier ma-

num porrexit, annulum vel alia dona accesserit, censentur esse contracta, quia non tantum verbis sed etiam signis juxta communem hominum intellectum consensum aut promissionem importantibus sponsalia, sicut & alij contractus celebrari possunt, alias muti similes contractus inire non valerent. Deinde tacens censetur consentire etiam in sui praejudicium & obligationem, quando praeter taciturnitatem alius actus positivus concurrat, ut notat Pandor. *in c. cum virum. de Regularibus num. 3.* Sed haec ita, si tractatus de sponsalibus praecesserit, nam caeteroquin sola manus porrectio, vel annuli aut alterius rei donatio non est sufficiens signum, ex quo sponsalia convincantur, quia possunt haec & similia meræ affectionis causâ fieri *Sanchi lib. 1. disput. 22.*

9 *Dubitatur II.* An is, qui promissionem matrimonij alteri fecit, possit hanc promissionem revocare, antequam altera pars acceptet, vel repromittat? *ut. cum Gutierrez dicto c. 3. num. 6.* omnem promissionem matrimonij regulariter & in dubio (aliud est, si expressè de promissione merè gratuitâ constat, de qua superius sub certo r. diximus) censeri respectivam, atque habere in se tacitam conditionem, si pars altera statim repromiserit, quare si haec repromissio secuta non fuerit, licet fortè simplex acceptatio intervenerit, tunc deficiente conditione cessabit etiam obligatio ex parte promittentis, ac consequenter nihil impediet,

quo minus revocari possit, si tamen promittens expressè non revocaverit, cenlebitur adhuc in suâ voluntate & promissione persistere, ac alteri moram deliberandi concedere.

Accedit quod promissio unius partis sit mera pollicitatio, (est enim pollicitatio solius offerentis promissio) de cujus natura est, ut ante acceptationem partis alterius liberè revocari possit, ut *totò tit. ff. de pollicit.* traditur.

Nec obstat, quod de jure Canonico *in c. 1. § 3. de pactis*, omne promissum jubeatur impleri, ex quo textu quidam concludunt, pollicitationem de jure Canonico revocari non posse, non obstat, inquam, quia textus accipiendus est, de promissione acceptatâ, quæ fit purè, non verò de simplici pollicitatione, aut illâ promissione, quæ fit sub tacitâ repromissionis conditione.

Dubatur III. An statim irrevocabiliter obligetur, qui v. g. coram amicis vel consanguineis Titia ipsâ absente se resolvit, quod velit cum eâ matrimonium inire? *R.* Non esse imprimis dubitandum, si dicti amici vel consanguinei mandatum habuerint à Titia, ut suo nomine contraherent sponsalia, promittentem irrevocabiliter obligari, quia nihil interest, an quis cum principali vel ejus Procuratore contrahat, at verò si consanguinei ignorante Titia ejus nomine contraxerint, putò promissionem non obligare, tanquàm sponsalia vel pactum irrevocabile, sed tantùm ut pollicitationem absentis factam, quæ ante principalis personæ

sonæ acceptationem adhuc revocari potest, quia de jure civili certum est, & de canonico non reperitur contrarium statutum, quod stipulatio in favorem tertij facta non valeat, stipulationes enim ad hoc inventæ sunt, ait Imperator *in S. alteri. de inutil. stipulat.* ut unusquisque sibi acquirat, quod suâ interest. Ulterius etiam illud hic addo, quod, licet promittens mandaverit consanguineis, ut promissionem suam absenti Titia insinuent, ejusque consensum desuper requirant, nihilominus antequam Titia repromiserit, promissio ex parte promittentis validè revocetur, quia consanguinei in hoc casu non sunt plus, quàm procuratores ad contrahendum cum Titia destinati, Procuratorem verò in causâ matrimonij etiam in absentia revocari posse, jam superius *ex c. ultimo. de Procuratoribus in 6.* notavimus.

11 *Dubitatur IV.* An sponsalia contracta intelligantur si quis per verba negativa ita dixerit: *nullam aliam ducam nisi te?* Affirmat Menoch. *de presumption. lib. 3. presump. 3. num. 8.* cum Abbate & alijs, quasi prædicta verba simpliciter habeant hunc sensum: *Te ducam in uxorem,* eo quod particula *nisi,* quando sequitur negationem, importet affirmationem, ut cum Judæi dixerunt. *Non habemus Regem nisi Casarem,* sensus erat, *Casar est noster Rex.* Verum ego in dubio, quando agitur de valore sponsalium (scilicet, quando agitur de valore matrimonij jam contracti, pro quo in dubio magis respondendum est,

est, ut evitetur scandalum separationis post
 diuturnam cohabitationem *c. ultimo de senten-*
tia & re judicata) plerumque soleo pro favore
 libertatis matrimonialis inclinare, tum quod
 in dubio non sit facile inducenda obligatio
dict. L. Arianus tum quod matrimonia coacta
 soleant difficiles exitus habere *c. requisivit. 17.*
de sponsalibus & matrimoniis. Unde ad nostrum
 propositum existimo dicta verba & particu-
 lam *nisi in pactis & promissionibus habere sen-*
suum conditionatum in hunc modum: si ali-
quam ducturus sem, tunc te ducam, & non aliam,
quemadmodum si dicam; nulli domum vendam
nisi tibi interim non statim inferitur, quod ve-
 lim hic & nunc matrimonium contrahere, &
 promittere, vel domum vendere, cum possim
 ab omni venditione vel matrimonio abstinere:
 optimus textus *in L. si sterilis, §. si tibi ff. de adio-*
nibus empti. nisi tamen ex adjunctis circum-
 stantijs alia posset colligi intentio promitten-
 tis, quod revera voluntas ejus fuerit, sponsalia
 contrahere, cum non intentio verbis, sed ver-
 ba intentioni accommodari debeant, *c. secun-*
do. 41. de appellat. Covarru. de matrimo. p. 2. c. 4.
num. 3.

Dubitatur V. An sponsalibus validè con-
tractis, si altera pars nolit contractum serva-
re debeat à judice Ecclesiastico compelli? Ra-
tionem dubitandi facit dict. c. requisivit de spon-
salibus & matrimoniis. ubi Pontifex eam que
 jurata etiam sponsalia contraxit. & nubere

recusavit, monendam potius ait, quam cogen-
dam, cum coactiones difficiles, sæpe soleant
exitus habere. R. Juri conforme & in praxi
ubique receptum esse, ut pars illa, quæ absque
causâ legitimâ à spõsalibus resilit, per censuras
ecclesiasticas excommunicationem, aliâque
opportuna remedia ad contrahendum matri-
monium cogatur, idque probatur ex *c. ex li-
teris 10. de sponsalib. & matrim. & ex c. 1. de pa-
elis*, aliâs haud dubiè frustra longus & partibus
valdè dispendiosus processus in judiciis super
contractis sponsalibus admitteretur. Textum
verò in *dict. c. requisivit* DD. communiter in-
terpretantur, si tanta sit animorum aversio in-
ter ipsos desponsatos, ut iudex periculosum
matrimonium prudenter timere possit, & pars
malit censuras & omnia perferre, quàm ma-
trimonium contrahere, tunc enim præstat
minus malum violatæ promissionis permitte-
re, ut majus malum coacti matrimonij evite-
tur. *Laym. de sponsalibus c. 1. num 4.*

- 13 *Dubiuatur VI.* An is, qui ficto animo fe-
minæ promisit matrimonium, tantum ut ad
peccatum induceret, teneatur eam in uxorem
habere, si non ob consensum, saltem ad com-
pensationem fraudis & corruptionis? R. Si-
quis sub fictâ promissione matrimonij corru-
pit virginem, ex communiori DD. sententiâ,
quam allegat & sequitur Sanch, *dicto loco di-
stut. 10. num. 3.* tenebitur eam ducere etiam
in conscientia, nec sufficiet, illatam injuriam
pecu-

pecuniâ compensare, nisi fœmina ultroneè ac-
ceptare velit. Hæc conclusio probatur textu
& ratione. Textu quidem ex c. 1. de adulteriis
& supro. quod desumptum est ex lib. Exodi. c.
22. ubi hæc verba leguntur: *Siquis seduxerit*
virginem, dormieritque cum eâ, dotabitur eam, & ha-
bebit uxorem. Ratione verò probatur, quia ju-
stitia commutativa non tantùm petit reddi æ-
quale, sed ut idem reddatur ex justitiâ debi-
tum, ut si quis equum furatus sit, non sufficit
reddere pecuniam, cum aliud pro alio invito
creditori reddi non possit L. 2. §. 1. ff. de rebus
creditis, sed hic ex justitiâ tenebatur habere
consensum in matrimonium, quando altera
pars vicissim verè consensit, & insuper corpus
suum tradidit, ergo cum possit restituere ad-
hibendo dictum consensum, tenebitur ad id,
& non satisfaciet præstando aliud.

Porro, quia hæc ratio non tantùm in vir-
gine, sed generaliter de quâvis fœminâ etiam
corruptâ probare videtur, ideo non pauci exi-
stimant, idem juris etiam in corruptâ proce-
dere, alij tamen satis probabiliter ajunt in cor-
ruptâ sufficere, si injuria illata pecuniâ arbitrio
prudens viri taxandâ compensetur, eo quod
ducere corruptam, ubi nulla vera promissio
præcesserit, non sit æqualis compensatio co-
pulae cum illâ habitæ sed aliquid notabiliter
excessivum. nisi tamen esset vidua bonæ fa-
mæ, infamiamque ex copulâ contraheret, ob
quam aliud facile invenire non posset, tunc

S s

enim

enim prior sententia valdè probabilis tene-
da foret, quia damnum illatum non posset al-
lio modo ad æqualitatem reduci, quàm per
matrimonium. In dubio autem puella virgo
præsumitur, sicut virgo nascitur, & neganti
puellam virginem fuisse incumbit onus pro-
bandi *Panorm. & Barbos. in dicto c. 1. de adul-
teriis.*

44 *Dubitatur VIII.* An si fidè promittens sit
in multò digniori conditione & statu confi-
ratus, quam virgo decepta, teneatur eam du-
cere, vel possit compensationem pecuniariam
facere, & dotem constituere? Valdè proba-
bilis est sententia, sufficere pecuniariam com-
pensationem, quia promittens non tenetur
eam ducere ratione promissionis, quæ ex sup-
posito tantùm fuit ficta, & invalida: nec etiam
ratione justitiæ, cum justitia non obliget ad
restituendum plus, quàm damnum æstima-
tur, sed damnum corruptionis non æstimatur
tanti, quanti, si vir debeat ducere suo statu
notabiliter indignam, ergo &c. Notantè au-
tem loquor de fictâ promissione, nam si quis
verè & scienter promiserit matrimonium fer-
mine minus dignæ, maximè accedente deflor-
atione, tenebitur eam ducere, si aliud grave
scandalum vel damnum inde non oriatur.
cum enim sit Dominus rei suæ, & sciverit
conditionem alterius, censebitur voluisse libe-
rè cedere juri suo, & nihil de excessu suæ con-
ditionis prætere. Videatur *Sanch. dist. de*

sp. 10 & *diff. 14.* Demum in foro externo non creditur dicenti, se ficto tantum animo promississe matrimonium, quia interna intentio ex actu externo praesumitur. *L. 1. Cod. ad legem Corneliam de Sicariis* & *l. 5. Cod. de injuriis.* nisi alia indicia pro se allegare possit, v.g. quod prius hunc fictum animum coram amicis declaraverit, ita ut his ac alijs similibus indicijs concurrentibus in supplementum ulterioris probationis iuramentum praestare valeat.

SECTIO III.

Quibus modis dissolvantur
Sponsalia?

SUMMARIUM.

1. Sponsalia dissolvuntur mutuo consensu.
2. Etiam iurata.
3. Sponsalia de futura qualiacunque solvuntur per sponsalia de presenti.
4. Matrimonium contra interdictum Ecclesiae vel Episcopi contractum est quidem illicitum, sed non invalidum.
5. Sponsalia simplicia de futuro non solvuntur per alia sponsalia de futuro etiam iurata &c.
6. Sponsalia semiplena impedimenti probatione solvuntur, sed matrimonium tantum plene.
7. Sponsalia per ingressum religionis quoad partem remanentem in saeculo solvuntur.
8. At non etiam per susceptionem ordinum clericalium.